

Історичні факти про битву під Крутами

Бій під Крутами – бій, що відбувся на залізничній станції Крути 29 січня 1918 року між більшовицькими військами Михайла Муравйова та об'єднаними військами юнкерів 1-ї Київської юнацької школи ім. Б. Хмельницького та першої сотні новоствореного Студентського куреня під єдиним командуванням Аверкія Гончаренка під час наступу на Київ військ Муравйова.

Можна виокремити такі особливості битви під Крутами, які виділили її з-поміж інших військових конфліктів того часу та звернули увагу громадськості на неї:

- участь у битві студентів, які не мали попереднього військового досвіду (116 бійців Студентської сотні),
- величезна чисельна перевага більшовицького війська (500-600 воїнів під командуванням А. Гончаренка і до 6 тисяч воїнів під командуванням М. Муравйова),
- великі втрати української сторони, а також те, що війська Муравйова все-таки вдалось затримати і виграти час для підписання Брестської угоди

16 березня у газеті "Нова Рада" вийшла стаття "Трагедія на Крутах". Автор коротко описує хід битви під Крутами, при тому формулюючи численні стереотипи, які пізніше згадувались і згадуються нині у численних критичних статтях про крутянські події. Зокрема пишеться про те, що у кожного вояка під Крутами було лише по три обійми патронів; про несподіваний для командування початок бою; несподівану втечу командування з поля бою разом із військовим знаряддям.

Висновок автора – необхідне розслідування інциденту та покарання винуватців катастрофи. Цікаво, що чинна влада відреагувала на цю статтю, і вже через 3 дні, 19 березня, у газеті "Нова Рада" з'явилася замітка у якій повідомлялося, що слідство над цією справою вже розпочалося.

- 19 березня 1918 року пройшло урочисте перепоховання 18 померлих під Крутами бійців Студентського куреня, яких вдалося знайти на полі бою та ідентифікувати. Ця подія активно висвітлювалась київською пресою.

- Церемонія розпочалася о 2 годині дня на вокзалі, де зустріти тіла померлих зібралися студенти, родичі померлих, політики, військові, духовенство, представники просвітницьких організацій. Київським єпископом Никодимом була відслужена заупокійна.

Після цього від вокзалу до Володимирського собору рушила похоронна процесія з 18 гробами померлих вояків. Біля Володимирського собору до процесії приєднались члени Центральної Ради на чолі із Грушевським. Після чого Грушевським була проголошена відома промова, яку він почав латинським висловом "Dulce et decorum est pro patria mori!" - "Солодко і гарно вмерти за Вітчизну".

Під час провезення тіл біля будинку Центральної Ради відбулось зняття із цього будинку російської символіки. Про це заявив Грушевський, перетворивши подію на своєрідний ритуал:

"От у цій хвилі, коли провозяться їх домовини перед Центральною Радою, де протягом року кувалась українська державність, з фронту її будинку здирають російського орла, ганебний знак російської власті над Україною, символ неволі, в котрій вона прожила двісті шістдесят з верхом літ. Видно, можливість його здерти не давалась даремно, видно, вона не могла пройти без жертв, її треба було купити кров'ю. І кров пролили ці молоді герої, котрих ми нині проводжаємо!"

Закінчилась процесія на Аскольдовій могилі, де й були поховані загиблі.

